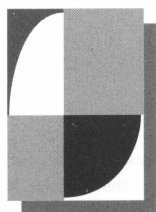

ISTARSKA ENCIKLOPEDIJA

LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD MIROSLAV KRLEŽA

LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD MIROSLAV KRLEŽA
NIZ HRVATSKE REGIJE I GRADOVI

GLAVNI RAVNATELJ
Tomislav Ladan

UREDNIČKI ODBOR

Ivan Jakovčić
župan Istarske županije

Tomislav Ladan
*glavni ravnatelj
Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža*

Miljenko Benčić
potpredsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske

dr. sc. Miroslav Bertoša
red. prof. Filozofskog fakulteta u Puli

Vlaho Bogišić
ravnatelj Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža

akademik Josip Bratulić
HAZU, Zagreb

akademik Ciril Zlobec
SAZU, Ljubljana

dr. sc. Robert Matijašić
dekan Filozofskog fakulteta u Puli

mons. Ivan Milovan
porečki i pulski biskup

dr. sc. Furio Radin
zastupnik u Hrvatskom saboru

Giovanni Radossi
ravnatelj Centro di Ricerche Storiche Rovigno, Rovinj

akademik Petar Strčić
HAZU, Zagreb

SVA PRAVA PRIDRŽAVA
COPYRIGHT BY ©

LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD MIROSLAV KRLEŽA
Zagreb

RAVNATELJ
Vlaho Bogišić

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb 450321226
ISBN 953-6036-83-5

Uz potporu Istarske županije

ISTARSKA ENCIKLOPEDIJA

UREDNICI

Miroslav Bertoša

Robert Matijašić

IZVRŠNI UREDNIK

Igor Duda

TAJNICA

Nives Šoša-Vukojević

UREDNIŠTVO

Miroslav Bertoša, Ana Diklić, Igor Duda, Đuro Fabjanović, Dean Krmac,
Đurdica Križman-Zorić, Robert Matijašić, Matej Župančič

JEZIČNO UREDNIŠTVO

Zrinka Meštrović

Branka Makovec, Anica Skorin, Nada Vincek Ayoub

LIKOVNI UREDNIK

Goran Petercol

GRAFIČKI UREDNICI

Suzana Koren
Branka Komadina

GRAFIČKA PRIPREMA

Davor Petrović
Vlatka Adamović, Jadranka Gluhak

KOREKTURA

Olinka Knežević-Sandev
Zdenka Hercegovac, Maja Karšaj, Iva Klobučar, Tea Rogić

INFORMATIČKA OBRADBA

Zdravko Pondelak

KARTOGRAFIJA

Tomislav Kaniški, Milivoj Tenčić

SURADNICI

- Afrić-Rakitovac, mr. sc. Kristina, asistentica, Sveučilište u Rijeci, Fakultet ekonomije i turizma »dr. Mijo Mirković« u Puli
- Agostini, Ennio, dipl. ekonomist u m., Izola
- Apollonio, Marco, prof., knjižničar, Ginnasio Gian Rinaldo Carli Capodistria, Kopar
- Argenti Tremul, Alessandra, novinarka, Centro di Ricerche Storiche Rovigno, Rovinj
- Baćić, Boris, dipl. ing. šumarstva, Hrvatske šume d. o. o., Uprava šuma, Podružnica Buzet, Buzet
- Bajc, dr. sc. Gorazd, istraživač, Univerza na Primorskom, Znanstveno-raziskovalno središte Koper, Koper
- Baksa, Nada, dipl. ing., Srednja škola Mate Balote, Poreč
- Baldini, mr. sc. Marino, Zavičajni muzej Poreštine, Poreč
- Ban, dr. sc. Dean, viši asistent, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Barada, Martina, konzervatorica, Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Konzervatorski ured, Pula
- Barbalić, Ivan, dipl. ing. stroj. u m., Pula
- Bartolić, mons. Marijan, Biskupija porečka i pulska, Biskupijski ordinarijat, Poreč
- Bartulović, dr. sc. Željko, docent, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet, Rijeka
- Bassanese, Edi, dipl. ing. arh. u m., Pula
- Baša, Andrej, slobodni umjetnik, Rijeka
- Battelli, mr. sc. Claudio, viši predavač, Univerza na Primorskom, Pedagoška fakulteta Koper, Kopar
- Beltram, Vlasta, muzejska savjetnica, Pokrajinski muzej Koper, Koper
- Benčić-Mohar, Eda, konzervatorica-savjetnica, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Piran
- Berc, Đorđe, dipl. ing. stroj., Uljanik Strojogradnja d. d., Pula
- Bertok, Kristina, kustosica, Pokrajinski muzej Koper, Koper
- Bertoša, dr. sc. Miroslav, red. prof., Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Bertoša, dr. sc. Slaven, izv. prof., Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Biletić, mr. sc. Boris Domagoj, voditelj knjižnice, Pučko otvoreno učilište Rovinj, Gradska knjižnica Matije Vlačića Ilirika, Rovinj
- Bilić, Josip, leksikografski savjetnik, LZ
- Bilić, Robert, kustos, Etnografski muzej Istre, Pazin
- Bistrović, Željko, konzervator, Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Konzervatorski ured, Pula
- Blagonić, mr. sc. Sandi, asistent, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci, Područna jedinica Pula
- Blazević, dr. sc. Ivan, red. prof. u m., Pula
- Bolje, mr. sc. Aleš, Mariva d. o. o., Portorož
- Bonin, Flavio, prof., ravnatelj Pomorskog muzeja »Sergej Mašera«, Piran
- Bonin, Zdenka, viša arhivistkinja, Pokrajinski arhiv Koper, Koper
- Borovnica, Milan, ing. org. rada u m., Pula
- Božac, mr. sc. Mario, dr. med., Opća bolnica, Pula
- Božac, dr. sc. Romano, red. prof., Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, Zagreb
- Božeglav Japelj, Majda, viša kustosica, Obalne galerije Piran
- Božičević, dr. sc. Srećko, viši znan. suradnik u m., Zagreb
- Bradanović, mr. sc. Marijan, konzervator, Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Konzervatorski ured, Pula
- Brajković, mr. sc. Denis, HEP Distribucija d. o. o., DP Elektroistra, Pula
- Brajković, Massimo, red. prof., Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Bralić, mr. sc. Višnja, konzervatorica-restauratorica savjetnica, Hrvatski restauratorski zavod, Zagreb
- Brana, Slavko, botaničar, Javna ustanova Natura Histrica, Rovinj
- Bratović, mr. sc. Ivan, predavač, Veleučilište Rijeka, Poljoprivredni odjel u Poreču, Poreč
- Bratulić, dr. sc. Josip, akademik, red. prof., Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb
- Breko, dr. sc. Hana, znan. suradnica, Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Zagreb
- Brščić, mr. sc. Kristina, asistentica, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Bučar Miklavčić, Milena, viša asistentica, Univerza na Primorskom, Znanstveno-raziskovalno središte Koper, Koper
- Budak, dr. sc. Neven, red. prof., Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb
- Budicin, Marino, istraživač, Centro di Ricerche Storiche Rovigno, Rovinj
- Bugarić, mr. sc. Boštjan, mladi istraživač, Univerza na Primorskom, Znanstveno-raziskovalno središte Koper, Koper
- Buršić, Herman, prof. u m., Pula
- Buršić-Matijašić, dr. sc. Klara, docentica, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Butinar, Bojan, viši asistent, Univerza na Primorskom, Znanstveno-raziskovalno središte Koper, Koper
- Butorac, mr. sc. Tomislav, dipl. iur., tajnik Veslački klub »Istra« Pula, Pula
- Cecotti, Franco, ravnatelj Istituto regionale per la storia del movimento di liberazione nel Friuli - Venezia Giulia, Trst
- Ceribašić, dr. sc. Naila, viša znan. suradnica, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
- Chersicola, Laura, knjižničarka, dokumentaristica, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Koper
- Cigui, Rino, prof., Scuola elementare Dante Alighieri, Izola
- Cossutta, dr. sc. Rada, izv. prof., Univerza na Primorskom, Fakulteta za humanistične studije Koper, Koper
- Cotman, mr. sc. Ivan, pomoćnik direktora, Kamen d. d., Pazin
- Crljenko, Ivana, asistentica, LZ
- Cuscito, Giuseppe, red. prof., Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Scienze Geografiche e Storiche, Trst
- Čebren, Jasna, prof., savjetnica, Gimnazija Koper, Koper
- Čibej, mr. sc. Nada, arhivistkinja, Pokrajinski arhiv Koper, Koper
- Čok, dr. sc. Lucija, izv. prof., rektorica, Univerza na Primorskom, Koper
- Čoralić, dr. sc. Lovorka, viša znan. suradnica, Hrvatski institut za povijest, Zagreb
- Čurić, Mate, prof., urednik, »Glas Istre«, Pula
- D'Alessio, dr. sc. Vanni, Facoltà di Scienze Politiche, Università di Napoli Federico II, Napulj
- Darovec, dr. sc. Darko, docent, Univerza na Primorskom, ravnatelj, Znanstveno-raziskovalno središte Koper, Koper
- Decarli, Lauro, Sistiana
- Defranceschi-Jevremović, Jela, Washington, SAD
- Deghenghi Olujić, dr. sc. Elis, docentica, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Degobbi, dr. sc. Danilo, znan. savjetnik, Institut »Ruder Bošković«, Centar za istraživanje mora, Rovinj
- Dekleva-Radaković, mr. art. Đeni, izv. prof., Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli

- Derossi, Marino, dr. med., predsjednik Judo kluba Istarski borac, Pula
- Diklić, Ana, leksikografkinja, LZ
- Dobrić, mr. sc. Bruno, viši knjižničar, Sveučilište u Rijeci, Sveučilišna knjižnica u Puli
- Doliner, dr. sc. Gorana, znan. suradnica, Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Zagreb
- Duda, mr. sc. Igor, asistent, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Dukovski, dr. sc. Darko, izv. prof., Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Rijeka
- Duraković, mr. sc. Lada, novinarka, Hrvatski radio, Radio Pula, Pula
- Đakovac, mr. sc. Tamara, asistent, Institut »Ruder Bošković«, Centar za istraživanje mora, Rovinj
- Đilas, Milica, viši muzejski pedagog, Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka
- Fabjanović, mr. sc. Đuro, viši leksikograf, LZ
- Fachin, Niki, publicist, Umag
- Ferenčić, Mladen, savjetnik, Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora, Pula
- Filipi, dr. sc. Goran, red. prof., Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Folo, Josip, prof. u m., Rovinj
- Frančić, Damiana, dipl. politolog, Sveučilište u Rijeci, Sveučilišna knjižnica u Puli
- Gaberc, Slavko, prof. u m., Izola
- Gardina, Edvilijo, kustos, Pokrajinski muzej Koper, Kopar
- Giachin Marsetic, Nensi, Vodnjan
- Girardi, dr. sc. Jurkić, Vesna, naslovna docentica, Pula
- Giuricin, Ezio, novinar, TV Koper – Capodistria, Kopar
- Giuricin, Luciano, novinar u m., Rijeka
- Giuricin, Virgilio, Centar vizualnih umjetnosti Batana, Rovinj
- Gluhak, Tea, dipl. ing., asistentica, Institut »Ruder Bošković«, Centar za istraživanje mora, Rovinj
- Gluhic, David, asistent, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Gobin, Miljenko, EWE dipl. ing., Uljanik Brodogradilište d. d., Pula
- Gombač, Srećko, Izola
- Gorjup Posinković, Vida, prof., glavna urednica, Slovenska izseljenska matična, Ljubljana
- Grabar, Mario, dipl. ing. fizike, Hrvatska kontrola zračne plovidbe d. o. o, Zagreb, Podružnica Pula
- Grah, Ivan, mons., župnik, Ližnjan
- Grbac, dr. theol. Josip, izv. prof., Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet, Teologija u Rijeci – područni studij, Rijeka
- Grubić, Predrag, dipl. politolog, Adris grupa d. d., Rovinj
- Hmeljak, Franko, novinar, Radio Koper – Capodistria, Kopar
- Hočevlar, Jože, prof. u m., Portorož
- Ilak Peršurić, mr. sc. Anita Silvana, asistentica, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Iskra, Josip, prof. u m., Pula
- Ivančić, Damjana, dipl. bibliotekarica, dokumentalistkinja, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Kopar
- Jaklin, dr. sc. Andrej, znan. suradnik, Institut Ruder Bošković, Centar za istraživanje mora, Rovinj
- Jakomin Kocjančić, Tanja, novinarka, Kopar
- Jakomin, dr. sc. Livio, red. prof., Univerza v Ljubljani, Fakulteta za pomorstvo in promet, Portorož
- Jakovljević, mr. sc. Božo, publicist, Buzet
- Janjanin, mr. sc. Latinka, stručna suradnica, Istarska županija, Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Zavod za prostorno planiranje, Pula
- Jelenić, Marijan, župnik, Vodnjan
- Jelenić, Sergije, župnik, Sveti Josip (Pula), urednik »Istarske Danice« i »Ladonje«, »Josip Turčinović« d. o. o., Pazin
- Jelinčić, mr. sc. Jakov, arhivski savjetnik u m., Pazin
- Jembrih, dr. sc. Alojz, izv. prof., Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji, Zagreb
- Jerman, mr. sc. Damjana, Intereuropa d. d., Kopar
- Jermen, mr. sc. Nataša, leksikografkinja, LZ
- Jukić, mr. sc. Nediljko, dr. med., Opća bolnica Pula
- Juri, Franco, prof., publicist, Kopar
- Juričić-Čargo, mr. sc. Daniela, viša arhivska savjetnica, Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana
- Jurinčić, mr. sc. Igor, viši predavač, Univerza na Primorskem, Visoka škola za turizam, Portorož
- Jurkić, Mirko, dipl. iur., odvjetnik, Pula
- Jurković, dr. sc. Ivan, viši asistent, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Jurković, dr. sc. Miljenko, red. prof., dekan, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb
- Kalapoš-Gašparac, dr. sc. Sanja, viša asistentica, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
- Kalc, Aleksej, stručni suradnik, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središte Koper, Kopar
- Kaligarić, dr. sc. Mitja, izv. prof., Univerza Maribor, Pedagoška fakulteta, Maribor
- Kešac, Gracijano, kustos, Povijesni muzej Istre, Pula
- Klaić, mr. sc. Željko, prof., Gospodarska škola, Varaždin
- Klapčić, dr. sc. Serdo, direktor, TE Plomin d. o. o., Plomin Luka
- Klasić, Mladen, dipl. ing. brod. u m., Zagreb
- Klemenčić, mr. sc. Mladen, leksikografski savjetnik, LZ
- Kljun, Branka, glazbena urednica, Radio Koper – Capodistria, Kopar
- Kocjančić, mr. sc. Mario, dr. med. u m., Kranj
- Kocjan, Miro, etnolog u m., Kopar
- Kocković, Tanja, kustosica, Etnografski muzej Istre, Pazin
- Kodela, Lino, nastavnik, lovački dužnosnik u m., Umag
- Kolanović, dr. sc. Josip, arhivski savjetnik u m., Zagreb
- Koprivnjak, dr. sc. Olivera, docentica, Sveučilište u Rijeci, Medicinski fakultet, Rijeka
- Korade, dr. sc. Mijo, viši znan. suradnik, Hrvatski institut za povijest, Zagreb
- Korlević, Korado, prof., Zvezdarnica Višnjan
- Koroman, Boris, kustos, Etnografski muzej Istre, Pazin
- Kos, Vedran, kustos, Narodni muzej Labin
- Kos, dr. sc. Zorko, red. prof. u m., Opatija
- Krevatin, mr. sc. Attilio, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Uprava za ribarstvo, Područna jedinica Pula
- Krizmanić, dr. sc. Attilio, dipl. ing. arh. u m., Pula
- Križman, dr. sc. Mate, red. prof., Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb
- Križman-Zorić, Đurđica, urednica, LZ
- Krmac, dr. sc. Dean, istraživač, Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di storia e storia dell'arte, Trst
- Kryštufek, dr. sc. Boris, izv. prof., Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središte Koper, Kopar
- Kudiš-Burić, dr. sc. Nina, docentica, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Rijeka
- Labinjan, Galiano, prof. u m., Pazin
- Ladavac, mr. sc. Aleksa, pomoćnik direktora, BINA Istra d. d., Zagreb, predsjednik Čakavskoga sabora, Žminj
- Langer, Iva, prof., Pula
- Levak, Maurizio, asistent, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Licinic van Walstijn, dr. sc. Julijana, asistentica, University of Edinburgh, Faculty of Music, Edinburgh, Velika Britanija
- Lipej, Bojana, asistentica, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središte Koper, Kopar
- Lipej, dr. sc. Lovrenc, docent, Nacionalni inštitut za biologiju, Morska biološka postaja, Piran
- Logar, Borut, prof. u m., Kopar
- Lončar, Nina, prof. Zagreb
- Lovec, Zdenka, novinarka u m., Kopar
- Lukež, Franko, dipl. ekonomist, Pula
- Lukežić, dr. sc. Irvin, izv. prof., Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Rijeka
- Lukšić, Mislav Elvis, asistent, Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru
- Lusa Stefano, istraživač, Università degli Studi di Torino
- Lušetić Buršić, dr. sc. Viviane, viša asistentica, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Lužina, dr. sc. Jelena, red. prof., Fakultet za dramski umjetnosti, Skopje, Makedonija
- Mader, dr. sc. Brigitta, Beč, Austrija
- Malvić-Rotim, mr. sc. Jasna, Salezijanska klasična gimnazija, Rijeka
- Mandić, dr. sc. Davor, ravnatelj Povijesnog muzeja Istre, Pula
- Manin, dr. sc. Marino, znan. suradnik, Hrvatski institut za povijest, Zagreb

- Maračić, Ljudevit Anton, gvardijan samostana sv. Franje Asiškoga, Pula
- Marc Bratina, Karin, mlada istraživačica, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Koper
- Margetić, Mirjana, kustosica, Etnografski muzej Istre, Pazin
- Marić Marčelo, učitelj savjetnik u m., Kanfanar
- Marić, mr. sc. Mirna, viša predavačica, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Marinac, Bogdana, viša kustosica, Pomorski muzej »Sergej Mašera«, Piran
- Marković, Ivan, prof., knjižničar, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Koper
- Marković, Jelena, asistentica, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
- Markulinčić, Hrvoje, Uljanik Zajednički poslovi d. o. o., Pula
- Marsetić, Raul, istraživač, Centro di Ricerche Storiche Rovigno, Rovinj
- Maršić, Slavica, Uljanik Zajednički poslovi d. o. o., Pula
- Martinović, Blaženka, asistentica, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Martinović, Vedrana, LZ
- Marušić, dr. sc. Branko, znan. savjetnik, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Ljubljana
- Marušić, Dario, etnomuzikolog, Pula
- Matanić-Živanović, mr. sc. Ksenija, viša leksikografkinja, LZ
- Matejčić, Ivan, pročelnik, Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Konzervatorski ured, Pula
- Matičec, dr. sc. Dubravko, znan. suradnik, ravnatelj Instituta za geološka istraživanja, Zagreb
- Matić, Igor, sportski djelatnik, predsjednik Tae kwon do kluba Istra, Pula
- Matijašić, dr. sc. Robert, izv. prof., dekan, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Matjašić, Igor, dipl. ing. geologije, Zagreb
- Matošević, Irena, dipl. ing. agr., Istraturist d. d., Umag
- Matteoni, Robert, novinar, »Sportske novosti«, dopisništvo Pula
- Meden, Anton, predsjednik Dvegrajci, Udruga za čuvanje i promociju naslijeđa, Kanfanar
- Medica, dr. sc. Igor, dr. med., naslovni docent, Opća bolnica Pula
- Mehmedović, Dejan, prof., Galerija Insula, Izola
- Mejak, Marija, prof., Zagreb
- Mezgec, Ksenija, novinarka, TV Nova, Pula
- Miculian, dr. sc. Antonio, istraživač, Centro di Ricerche Storiche Rovigno, Rovinj
- Miglioranza, Giovanni, dipl. iur., tajnik, Comunità autogestita della nazionalità italiana, Capodistria, Koper
- Mihelić, dr. sc. Darja, znan. savjetnica, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Ljubljana
- Mihovilić, dr. sc. Kristina, ravnateljica Arheološkog muzeja Istre, Pula
- Mikac, Barbara, dipl. ing., asistentica, Institut »Ruder Bošković«, Centar za istraživanje mora, Rovinj
- Mikolić, dr. sc. Vesna, docentica, dekanica, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične studije Koper, Koper
- Milotić, dr. sc. Aldo, viši asistent, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Milovan, Valter, asistent, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Miljević, Saša, novinar i fotoreporter, »Večernji list«, dopisništvo Pula
- Mislej, Drago, novinar, Izola
- Mišković, mr. sc. Davor, HEP Distribucija d. o. o., DP Elektroistra, Pula
- Mitar, Boris, prof., novinar, Radio Koper – Capodistria, Koper
- Mogorović-Crljenko, Marija, asistentica, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Moscarda Oblak, Orietta, istraživačica, Centro di Ricerche Storiche Rovigno, Rovinj
- Munić, mr. sc. Darinko, asistent, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci
- Mustać, Sunčica, konzervatorica, Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Konzervatorski ured, Pula
- Načinović, Daniel, književnik, Pula
- Nalesini, Lucio, prof., Chulalongkorn University, Faculty of Arts, Department of Western Languages, Italian Section, Bangkok
- Nanut, Karlo, potpukovnik, prof., Ministarstvo za obrambo Republike Slovenije, Vojaški muzej, Ljubljana
- Nefat, Bruno, dipl. ing. arh., ravnatelj Zavoda za prostorno planiranje Istarske županije, Pula
- Nefat, Nataša, konzervatorica, Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Konzervatorski ured, Pula
- Nikočević, Lidija, ravnateljica Etnografskog muzeja Istre, Pazin
- Ogrin, dr. sc. Darko, docent, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Ljubljana
- Oplanić, dr. sc. Milan, viši asistent, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Orbanich, Giuseppe, publicist, Pula
- Orbanić, Elvis, asistent, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci
- Orbanić, dr. sc. Josip, docent, Holding Slovenske železnice, Ljubljana
- Orbanić, mr. sc. Srđa, Pula
- Orlić, Olga, kustosica, Etnografski muzej Istre, Pazin
- Pahor, Milan, ravnatelj Narodne in študijske knjižnice, Trst
- Pamić, Ivan, Uljanik Brodogradilište d. d., Pula
- Paolin, Giovanna, red. prof., Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di storia e storia dell'arte, Trst
- Pauletich, mr. sc. Antonio, muzejski savjetnik u m., Rovinj
- Pauletta, Robert, akad. slikar, Multimedijski centar Luka, Pula
- Pelikan, dr. sc. Egon, docent, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Koper
- Pellizzer, Antonio, prof., Rovinj
- Pericin, Claudio, istraživač, Centro di Ricerche Storiche Rovigno, Rovinj
- Perić-Polonijo, dr. sc. Tanja, znan. savjetnica, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
- Perović, Branko, publicist, Pula
- Peršić, dr. sc. Mirjana, Lovran
- Peršurić, dr. sc. Giordano, ravnatelj Instituta za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Peruško, Anton, kap., Pula – Zagreb
- Petener-Lorenzin, Marija, prof., viša knjižničarka, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Peterlin, dr. sc. Borut, dr. med., nasl. red. prof., Klinični center, Ljubljana
- Pišot, dr. sc. Rado, izv. prof., dekan, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta Koper, Koper
- Pletikosić, mr. sc. Ivica, istraživač, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Koper
- Pliško, dr. sc. Lina, viša asistentica, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Ploj, mr. sc. Tatjana, Piran
- Požeš, mr. sc. Mirjam, predstojnica ureda, Mestna občina Koper, Urad za okolje in prostor, Koper
- Pregelj, Žarko, Uprava Republike Slovenije za pomorstvo, Koper
- Premrl, Božidar, prof., Ministarstvo za kulturo Republike Slovenije, Ljubljana
- Pucer, Alberto, stručni suradnik, Pokrajinski arhiv Koper, Koper
- Putinja, Fedor, dr. vet. u m., Umag
- Quaranta, Mario, ing., pomoćnik ravnatelja Lučke uprave Pula
- Radeka, mr. sc. Sanja, asistentica, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Radosi, Giovanni, prof., ravnatelj Centro di Ricerche Storiche Rovigno, Rovinj
- Radovan, dr. sc. Mario, red. prof., Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Rijeka
- Rebeschini, Monica, istraživač, Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di storia e storia dell'arte, Trst
- Režek Donev, mr. sc. Nataša, asistentica, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Koper
- Rogoznica, mr. sc. Deborah, prof., Scuola elementare Pier Paolo Vergerio il Vecchio Capodistria, Koper
- Rojac, Uroš, dipl. ing. agronomije, Gažon
- Ruck, Lovorka, muzikologinja, Glazbena škola Ivana Matetića Ronjgova, Rijeka
- Rudan, Mirka, dipl. ekonomistica u m., Pula
- Rudan-Kapec, Evelina, asistentica, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb
- Rudelić, dr. sc. Ivan, dr. med., izv. prof. u m., Pula
- Rusac, dr. sc. Ivan, dipl. ing. agr. u m., Pazin
- Rustja, mr. sc. Božidar, viši predavač, Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta, Ljubljana
- Selva, Orietta, istraživačica, Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Scienze Geografiche e Storiche, Trst

- Sladonja, dr. sc. Barbara, viša asistentica, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Slukan Altić, dr. sc. Mirela, znan. suradnica, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb
- Soldatić, Emil, dipl. politolog, Poglavarstvo Istarske županije, Pula
- Sošić, mr. sc. Aldo, dipl. ing. geod., Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Pazin, Ispostava u Rovinju
- Splivalo-Rusan, mr. sc. Jagoda, viša leksikografkinja LZ
- Starac, dr. sc. Alka, muzejska savjetnica, Arheološki muzej Istre, Pula
- Staver, mr. sc. Mario, predavač, Veleučilište u Rijeci, Poljoprivredni odjel u Poreču
- Stipčević, dr. sc. Ennio, viši znan. suradnik, Zavod za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU, Zagreb
- Strmotić-Ivančić, Franka, prof., Uljanik Plovidba d. d., Pula
- Šanjek, dr. sc. Franjo, akademik, red. prof., Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet, Zagreb
- Šešo, Luka, asistent, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU, Zagreb
- Šetić, Elvino, dipl. ing. agr., Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč
- Šetić, dr. sc. Nevio, državni tajnik, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, Zagreb
- Šiklič, Josip, ravnatelj Srednje škole Jurja Dobrile, Pazin
- Širec, Otmar, prof., stručni suradnik, Grad Pula, Upravni odjel za kulturu i koordinaciju udruga, Pula
- Šišković, Raul, prof. u m., Spodnje Škofije
- Škrlj, Robert, dipl. novinar, urednik »Primorske novice«, Kopar
- Škunca, Stanko Josip, samostan sv. Antuna Padovanskoga, Pula
- Štih, dr. sc. Peter, izv. prof., Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Ljubljana
- Štoković, mr. sc. Alojz, asistent, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci, Područna jedinica Pula
- Šućur, mr. sc. Monika, savjetnica, Agencija za zaštitu okoliša, Zagreb
- Šugar, dr. sc. Ivan, red. prof. u m., Zagreb
- Tavano, Sergio, red. prof., Università degli Studi di Trieste, Facoltà di Lettere e Filosofia, Trst
- Terčon, mr. sc. Nadja, muzejska savjetnica, Pomorski muzej »Sergej Mašera«, Piran
- Tišlar, dr. sc. Josip, akademik, red. prof., Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet, Zagreb
- Toffetti, Lucio, kap., Lučka kapetanija Pula
- Tomšić, Daniela, pročelnica, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Piran
- Tončinić, Ferdinand, prof., pročelnik, Grad Pazin, Upravni odjel za samoupravu, upravu i društvene djelatnosti, Pazin
- Trampus, Antonio, red. prof., Università Ca' Foscari di Venezia
- Trenz, Alfred, konzervator, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Piran
- Trgovčić, Vedran, Pula
- Trogrić, Stipan, stručni suradnik, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Centar Pula
- Turk, mr. sc. Robert, pročelnik, Zavod za varstvo naravne dediščine Slovenije, Območna enota Piran
- Uljančić-Vekić, Elena, kustosica, Zavičajni muzej Poreštine, Poreč
- Uravić, dr. sc. Lenko, pročelnik, Istarska županija, Upravni odjel za gospodarstvo, Pula
- Urošević, Mirko, novinar, Pula
- Valentić, Darjo, dipl. iur. u m., Ankarana
- Valković, Valter, tajnik ŠK Pula, Pula
- Valušek, Berislav, dipl. pov. umjetnosti, Rijeka
- Velić, dr. sc. Ivo, znan. savjetnik, Institut za geološka istraživanja, Zagreb
- Veljović, mr. art. Mirjana, docentica, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Puli
- Vicelja-Matijašić, dr. sc. Marina, docentica, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Rijeka
- Vidmar, Ferdinand, novinar u m., Kopar
- Visintin, Denis, prof., voditelj, Muzej grada Pazina, Pazin
- Vlahović, dr. sc. Igor, znan. suradnik, Institut za geološka istraživanja, Zagreb
- Vodopivec Borkovsky, Eugen, samostalni umjetnik, voditelj gradske galerije Fonticus, Grožnjan
- Vogrin, mr. sc. Marjan, Škofijski arhiv, Kopar
- Vorano, Tullio, kustos voditelj, Narodni muzej Labin, Labin
- Vrabc, Ljuba, prof., knjižničarka, Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Koper
- Vujec, dr. sc. Slavko, red. prof., Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet, Zagreb
- Vukas, mr. sc. Budislav ml., asistent, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet, Rijeka
- Zavodnik, dr. sc. Dušan, znan. savjetnik u m., Institut »Ruder Bošković«, Centar za istraživanje mora, Rovinj
- Ziherl, Jerica, Pučko otvoreno učilište, Novigrad
- Zonta, Emil, etnomuzikolog, Kopar
- Zuban, Josip, dipl. ing. rudarstva, Ministarstvo pravosuđa, Uprava za završni sustav, Kaznionica u Valturi, Pula
- Zupan, mr. sc. Irina, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb
- Zupanc, Ivan, asistent, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb
- Ženko, Tomislav, dipl. ing. geologije, Zagreb
- Žitko, Duška, viša kustosica, Pomorski muzej »Sergej Mašera«, Piran
- Žitko, Salvator, ravnatelj, Pokrajinski muzej Koper, Koper
- Žižović, Budimir, glavni urednik, HR Radio postaja Pula
- Župančić, Matej, kustos, Pokrajinski muzej Koper, Koper

Fotografije: Fotodokumentacija LZ-a, Duško Marušić Čiči, Željko Krčadinac, Damir Matošević, Dean Krmar, Ivica Pletikosić, Nino Vranić, Goran Vranić, Vjekoslav Gašparović, Srećko Božićević, Željka Gradski Galić, Tamara Đakovac, Andrej Jaklin, Romano Božac, Damir Panjkota, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Piran, Goran Petercol

UPUTE ČITATELJIMA

Istarska enciklopedija zamišljena je kao monografija i priručnik o Istri. Kao monografija jer u približno 3000 članaka obrađuje opće pojmove važne za Istru, istarske zemljopisne pojmove i osobe koje su rođene, djelovale ili su umrle u Istri, a kao priručnik jer se članci u njoj nižu strogim abecednim slijedom od **a** do **ž** (od **Aachenski mir** do **županski stol**), neovisno o njihovoj karakteru i značenju, bez obzira na izgovor. U njoj će čitatelj osobu naći po prezimenu (npr. **Črnja, Zvane; Dallapiccola, Luigi; Jakac, Božidar**), naseljeno mjesto ili kakav drugi zemljopisni pojam po početnom slovu (**Poreč; Žbevnica; Rižana**), odnosno dvosložna ili višesložna imena po prvom imenu ili službenom nazivu (**Nova Vas, Novaki Pazinski, Donji Kraj, Koparski zaljev, Sveti Petar u Šumi**), a opći pojam po prvom slovu naziva (**batana, istroromanski, klima, meteorologija, solane**) odnosno početnom slovu prve riječi uobičajenoga naziva (**apostolska administratura, gradska vrata, željezno doba**). Osim toga, čitatelj će naći i ustanove, poduzeća, udruge, stranke i dr., uvijek pod prvom riječi službenoga naziva (**Arheološki muzej u Puli, Zračna luka d. o. o.**), te novine i časopise (**Naša sloga, Primorska srećanja, Glas Istre, Atti Istriani, Mali Istranin**) i druge posebne pojmove uvijek po prvom slovu, odnosno prvoj riječi naziva. Talijanski nazivi novina koji počinju članom (**La Provincia dell'Istria, Il Diritto Croato**) abecedirani su po prvoj glavnoj riječi naslova člana (**Provincia dell'Istria, La; Diritto Croato, Il**). Dvosložna talijanska prezimena s članom **De** (s velikim početnim slovom) mahom su abecedirana po tome (**De Franceschi, Dell'Oca, Da Ponte**). Osobe istoga prezimena navedene su po abecedi prema prvom slovu imena, a u nekoliko slučajeva istoga imena i prezimena, po vremenskom slijedu. Žive osobe važne za Istru nemaju članak s imenom u natuknici («svoju» biografsku natuknicu), ali se gdječad spominju u člancima o djelatnosti po kojoj su poznate.

Enciklopedijski članak počinje natuknicom (naslovna riječ članka), koja je otisnuta poludebelim i malim tiskarskim slovima ako je riječ o općem pojmu, odn. velikim slovom ako je riječ o vlastitom imenu. Natuknica može biti jedna riječ (**Anžići, fašizam**), prezime i ime (odvojeni zarezom: **Beer, Alois; Radetić, Ernest**), skup riječi (**histarski ratovi, zaštita prirode**).

Iza natuknice, prema potrebi, u zagradama se navodi stručni naziv i identifikacijska oznaka, te podrijetlo riječi (etimon). Kod nekih zemljopisnih imena dio je natuknice i talijanski oblik imena, pogotovo ako je i taj oblik u službenoj uporabi ili, u nekim slučajevima, ako se jako razlikuje od hrvatskog odnosno slovenskog oblika. Ravnopravne inačice ili sinonimi natuknice, odnosno njezina dijela, pisane su poludebelo i povezane veznikom *ili* u običnom slogu. Ostale inačice naziva pisane su poludebelo i stavljene su u okrugle zagrade, pogotovo kod osobnih imena koja postoje u hrvatskom i talijanskom ili latinskom obliku. Pritom se latinski i latinizirani oblici, tj. inačice, navode u kurzivnom poludebelom pismu. Iza natuknice, odvojena zarezom, sažeta je definicija, koja redovito završava točkom. Definicija osobe izražena je zanimanjem, djelatnošću po kojoj je ona poznata, iza toga su mjesto i nadnevak rođenja i smrti. Iako su autori i urednici nastojali doći do što potpunijih po-

dataka, to nije uvijek bilo moguće, pa su nadnevcu gdje gdje nepotpuni. Naseljena mjesta iza natuknice uvijek imaju opće podatke o smještaju, izražene opisno, geografskim koordinatama, te nadmorskom visinom, a tu je i broj stanovnika prema posljednjem popisu stanovništva. Nakon uvodnoga dijela slijedi informativni tekst. Natuknica, definicija i informativni tekst zajedno čine članak.

Većina je članaka jednoznačnoga karaktera, i donosi podatke o zaokruženoj temi (osobi, obitelji, jednoznačnom pojmu, naselju, rijeci ili sl.). Samo veći pregledni članci ponekad imaju podnaslove, kad se neki dio teksta može izdvojiti u zasebnu cjelinu unutar članka, ali uvijek u okvirima natuknice (književnost, povijest).

Uputnica (strelica okrenuta udesno: →) upotrebljava se na dva načina. Samostalna uputnica najčešće se upotrebljava kako bi se od jedne natuknice, koja sama nije obrađena, uputilo na drugu, uz koju se daje podrobno objašnjenje. Obično se s manje uobičajene natuknice upućuje na običniju natuknicu, ili s jednoga oblika osobnoga ili vlastitoga imena na drugi oblik. Uputnica u članku služi kao uputa čitatelju da objašnjenje ili korisne dopunske podatke potraži u drugoj natuknici, na drugome mjestu u enciklopediji.

Radi uštede prostora upotrijebljene su kratice, a njihovo je objašnjenje navedeno u popisu općih i posebnih kratica, osim onih u svakodnevnoj uporabi (itd., npr. i slično). Natuknica koja se ponavlja unutar članka kraćena je na početno slovo s točkom ako se na tome mjestu nalazi u nominativu. U kosom padežu nije navedena kraticom. Kad je natuknica vlastito ime, ona je u tekstu kraćena na veliko početno slovo s točkom. Višečlane natuknice kraćene su na početno slovo svake riječi.

Na kraju nekih članaka, ovisno o temi i opsegu, navedena je literatura. Objavljene knjige navedene su imenom autora, naslovom, te mjestom i godinom izdanja (*M. Križman*, *Antička svjedočanstva o Istri*, Pula 1997²), a ako je riječ o uredniku ili priređivaču, to je navedeno iza njegova imena. Članci objavljeni u časopisima ili novinama navedeni su imenom autora, naslovom, imenom časopisa (mjesto izdanja navedeno je samo za one časopise koji ne izlaze u Istri), godinom izdanja i sveskom, a bez navođenja stranica (*M. Mikolić*, *Komunistička partija Jugoslavije i Komunistička partija Italije u odnosu na NOP u Istri*, *Časopis za suvremenu povijest* (Zagreb), 1975, 1). Češće citirani časopisi navedeni su kraticama (AMSI), čije je objašnjenje uvršteno u popis kratica. Navedena je samo temeljna i uglavnom novija literatura, a ne cjelovita bibliografija koja se odnosi na temu članka. Prema pravilima leksikografije, u literaturi se ne navode magisteriji i doktorati, kao ni članci u enciklopedijama i leksikonima.

Naposlijetku, članci su potpisani početnim slovom imena i prezimenom autora, a njegovi puni podaci navedeni su u popisu suradnika. Neki su članci potpisani imenima dvaju i više autora, a to su oni koji su zajednički napisani ili redakcijski uređeni od tekstova više autora. Ako su redakcijske intervencije bile izraženije, uz autora je potpisana i Redakcija (R.). Članci koji su potpisani samo kao redakcijski (R.) napisani su prema postojećim podacima u leksikografskim i enciklopedijskim vrelima.

KRATICE

ACRS	Atti del Centro di Ricerche Storiche	el.	električni
adm.	administrativni	elektron.	elektronički
AFŽ	Antifašistička fronta žena	elektrotehn.	elektrotehnički
akr.	akronim	engl.	engleski
amer.	američki	etn.	etnički
AMI	Arheološki muzej Istre	etnogr.	etnografski
AMSI	Atti e Memorie della Società Istriana di Archeologia e Storia Patria	EU	Europska unija
anat.	anatomski	eur.	europski
anorg.	anorganski	EZ	Europska zajednica
ant.	antički	farm.	farmakološki, farmacijski
antifaš.	antifašistički	faš.	fašistički
antr.	antropološki	feud.	feudalni
aps. vis.	apsolutna visina	film.	filmski
arheol.	arheološki	filol.	filološki
arhit.	arhitektonski	filoz.	filozofski
astron.	astronomski	financ.	financijski
austr.	austrijski	fiz.	fizički, fizikalni
austroug.	austrougarski	fiziol.	fiziološki
auton.	autonomni	FNRJ	Federativna Narodna Republika Jugoslavija
AVNOJ	Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije	folk.	folklorni
BDP	bruto društveni proizvod	franc.	francuski
BiH	Bosna i Hercegovina	geol.	geološki
biogr.	biografski	geopol.	geopolitički
biol.	biološki	germ.	germanski
biz.	bizantski	gl.	glavni
bl.	blaženi	glagolj.	glagoljaški
bot.	botanički	glazb.	glazbeni
br.	broj	god.	godina
brit.	britanski	gosp.	gospodarski
brod.	brodarski, brodograđevni	got.	gotički
brt	bruto registarska tona	grad.	gradski
c. (i) kr.	carski (i) kraljevski	gradit.	graditeljski
CK	Centralni komitet	građ.	građanski
crkv.	crkveni	građev.	građevinski
crnog.	crnogorski	graf.	grafički
CRS	Centro di Ricerche Storiche	grč.	grčki
čak.	čakavski	GS	glavni stožer
čl.	član, članak	GŠ	glavni štab, generalštab
ćir.	ćirilički	HAD	Hrvatsko arheološko društvo
d. d.	dioničko društvo	HAZU	Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
d. o. o.	društvo s ograničenom odgovornošću	hrv.	hrvatski
dalm.	dalmatinski	hrv.-ug.	hrvatsko-ugarski
dem.	demokratski	HV	Hrvatska vojska
dj.	djelo	ibid.	ibidem, u istom djelu
dr.	drugi, drugdje	ilir.	ilirski
društ.v.	društveni	ind.	industrija, industrijski
drž.	državni	indoeur.	indoeuropski
dulj.	duljina	inf.	informatički
E	istok	inoz.	inozemni
ekol.	ekološki	internac.	internacionalni
ekon.	ekonomski	ist.	istočni

istar.	istarski	njem.	njemački
izd.	izdanje	obrt.	obrtnički
IŽ	Istarska županija	ocean.	oceanografski
JAZU	Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti	odg.	odgovorni
J(N)A	Jugoslavenska (narodna) armija	odn.	odnosno
jed.	jednina	OF	Osvobodilna fronta
jugoist.	jugoistočni	OI	Olimpijske igre
jugosl.	jugoslavenski	OK	okružni komitet
jugozap.	jugozapadni	OOUR	osnovna organizacija udruženog rada
juž.	južni	opć.	općenito
južnosl.	južnoslavenski	org.	organski
k. (u) k.	kaiserlich (und) königlich	OŠ	osnovna škola
kajk.	kajkavski	paleont.	paleontološki
kat.	katolički	partiz.	partizanski
kaz.	kazališni	ped.	pedagoški
kelt.	keltski	PGŽ	Primorsko-goranska županija
kem.	kemijski	pl.	plemeniti (u imenima)
klas.	klasični	poč.	početak, početkom
knj.	knjiga	POJ	Partizanski odredi Jugoslavije
knjiž.	književni	pol.	polovica, polovicom
komun.	komunistički	polit.	politički
KP STO	Komunistična partija Svobodnega tržaškega ozemlja	polj.	poljodjelski
KP	Komunistička partija	poljop.	poljoprivredni
KPH	Komunistička partija Hrvatske	pom.	pomorski
KPS	Komunistična partija Slovenije	por.	porodica (u botanici, zoologiji)
kralj.	kraljevski	pov.	povijesni
Kraljevina SHS	Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca	pr.	prije
krat.	kratica	pr. ime (prez.)	pravo ime (prezime)
kršč.	kršćanski	pr. Kr.	prije Krista
KS	konjska snaga	prapov.	prapovijesni
KUD	kulturno-umjetničko društvo	praslav.	praslavenski
kult.	kulturni	prav.	pravni
lat.	latinski	pravosl.	pravoslavni
latin.	latinizirano	predsj.	predsjednik
leks.	leksikografski	prehr.	prehrambeni
lik.	likovni	privr.	privredni
lingv.	lingvistički	prof.	profesor
LIT.	literatura	prom.	prometni
LRS	Ljudska Republika Slovenija	prosvj.	prosvjetni
LZ	Leksikografski zavod Miroslav Krleža	pseud.	pseudonim
ljek.	ljekarnički	PSHK	Pet stoljeća hrvatske književnosti
mad.	mađarski	rel.	relativni
mat.	matematički	relig.	religijski
med.	medicinski	revol.	revolucionarni
međunar.	međunarodni	RH	Republika Hrvatska
mehan.	mehanički	rib.	ribarski
meteor.	meteorološki	rim.	rimski
MH	Matica hrvatska	rod.	rođen
mil.	milijun	rom.	romanski
mit.	mitološki	RS	Republika Slovenija
ml.	mladi	rud.	rudarski
mlet.	mletački	rus.	ruski
mlrd.	milijarda	S	jug
mn.	množina	s. a.	sine anno (bez naznake godine)
N	sjever	SAD	Sjedinjene Američke Države
nac.	nacionalni	SAZU	Slovenska akademija znanosti i umjetnosti
nadm. vis.	nadmorska visina	SFRJ	Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija
nar.	narodni	sjev.	sjeverni
NO	Narodni odbor	sjeveroist.	sjeveroistočni
NOB	narodnooslobodilačka borba	sjeverozap.	sjeverozapadni
NOF	Narodnooslobodilačka fronta	SK	Savez komunista
NOO	Narodnooslobodilački odbor	SKOJ	Savez komunističke omladine Jugoslavije
NOP	narodnooslobodilački pokret	skr.	skraćeno
NOV	Narodnooslobodilačka vojska; Narodno oslobodilna vojska	s. l.	sine loco (bez naznake mjesta)
NR	Narodna Republika	slav.	slavenski

slov.	slovenski	teol.	teološki
soc.	socijalni	terit.	teritorijalni
socijaldem.	socijaldemokratski	tisk.	tiskarski
socijalist.	socijalistički	trg.	trgovački
sociol.	sociološki	tur.	turski
SOUR	složena organizacija udruženog rada	turist.	turistički
sp.	species (lat.: vrsta u botanici i zoologiji)	ug.	ugarski
sport.	sportski	ugl.	uglavnom
SR	Socijalistička Republika	umj.	umjetnički
sr.	srednji, središnji	UN	Ujedinjeni narodi
sred.	sredina, sredinom	unutar.	unutarnji
srednjovj.	srednjovjekovni	ur.	urednik
sredoz.	sredozemni	urban.	urbanistički
ssp.	subspecies (lat.: podvrsta u botanici i zoologiji)	USAOH	Ujedinjeni savez antifašističke omladine Hrvatske
SSSR	Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika	usp.	uspoređi
st.	stanovnik, stariji, stoljeće	vanj.	vanjski
starohrv.	starohrvatski	var.	varijanta
starosl.	staroslavenski	vat.	vatikanski
STO	Svobodno tržišno ozemlje	VDAR	Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci
stoč.	stočarski	vet.	veterinarski
str.	stranica	VHAR	Vjesnik Historijskog arhiva u Rijeci
STT	Slobodni Teritorij Trsta	VHARP	Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu
subvar.	subvarijanta (u botanici)	vis.	visina
sv.	svezak, sveti	voj.	vojni, vojnički
sveuč.	sveučilišni	W	zapad
svj.	svjetski	zap.	zapadni
škol.	školski	ZAVNOH	Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske
štok.	štokavski	zdr.	zdravstveni
šum.	šumarski	zemlj.	zemljopisni
tal.	talijanski	znan.	znanstveni
tehn.	tehnički	ZNŽO	Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena
tehnol.	tehnološki	zool.	zoološki
tekst.	tekstilni	želj.	željeznički
temp.	temperatura	žid.	židovski

SIMBOLI

>	u lingvistici: prelazi u
or	uz brojku oznaka za stupanj, minutu
→	vidi (upućuje na natuknicu pod kojom je obrađen traženi termin ili na članak u kojem se o njemu mogu naći dopunske obavijesti)
*	oznaka za hipotetički korijen ili riječ

Ostali matematički znakovi i simboli prema normi ISO 31–11

PREDGOVOR

Istarska enciklopedija – koju *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* objavljuje zahvaljujući višegodišnjemu radu skupine leksikografa, znanstvenika, suradnika i urednika – rezultat je višedesetljetnog i višestoljetnog prikupljanja činjenica o Istri, podataka u knjigama, novinama, časopisima na hrvatskom, slovenskom, talijanskom, njemačkom i drugim jezicima. Ova je enciklopedija nastala zbog potrebe da taj prostor dobije sažet leksikografski pregled, jer se zamisao o pisanju leksikografskog ili enciklopedijskoga djela o Istri već desetljećima nametala mnogim istarskim intelektualcima. Na početku 1960-ih isticali su je profesor i pedagog Tone Peruško, direktor Pedagoške akademije u Puli, te kulturolog i bibliotekar Matko Rojnić, ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Koncem 1970-ih i tijekom 1980-ih – u okviru djelatnosti Čakavskoga sabora i njegove edicije *Istra kroz stoljeća* – književnik i kulturolog Zvane Črnja započeo je pripremanje radova na izradbi opsežnoga višesveščanog leksikona Istre. Nakon Črnjine smrti (1991) zamisao nije pala u zaborav. Neki su intelektualci i nakladnici razmišljali o mogućnostima njezina ostvarenja. Međutim, nijedan od tih pokušaja nije otišao dalje od prijedloga i pristupnih koncepcija.

Valja naglasiti da su spomenuti poticatelji navodili znakovitu činjenicu da je Istra – sa svojim osebnim geopolitičkim smještajem, svojom prošlošću, kulturom, sveukupnim etnokulturnim identitetom i mentalitetom – bila ne samo objektom političkog i teritorijalnoga svojatanja već često i »neshvaćena« zemlja unutar svih političkih tvorevina u kojima se nalazila tijekom posljednja dva-tri stoljeća. Po njihovu je mišljenju upravo edicija leksikonskog ili enciklopedijskog oblika, sa svestranim metodološkim pristupom, idealan obrazac za stručnu i znanstvenu obradbu onih sastavnica istarskoga bića koje ju čine »sličnom« susjednim prostorima, pokazujući rezultate njezinih povijesnih i (multi)kulturnih osobitosti.

Duboki ožiljci što ih je povijest ostavila na današnjem istarskom prostoru svjedoče o traumatičnim događajima i procesima kroz koje je istarski poluotok prošao tijekom nekoliko proteklih stoljeća. Istru je još od druge polovice XIX. st. prostorno-politički i etnokulturno prisvajala talijanska kulturna sastavnica, a posljednjih je pedesetak godina ona provela u sklopu hrvatsko/slovenske kulturne sastavnice u Jugoslaviji. O istarskoj prošlosti i kulturi objavljene su tisuće knjiga, novina, časopisa, književnih i publicističkih djela. U njima se isticao s jedne strane romanski, venetski i talijanski značaj poluotoka, a s druge hrvatski odnosno slovenski. Često je jedna strana prešućivala, katkad i polemično nijekala drugu. Ponekad je jedna strana prisvajala zasluge ili dosege druge strane. Pa ipak ta golema bibliografija pruža obilje gradiva za sustavna proučavanja širokog spektra ljudske djelatnosti, mnogobrojnih znanosti i umijeća koje čine istarsku baštinu.

Kidanje okova ideoloških ograničenja i postupna uznapredovala etnička pomirba na tome sjeverno-jadranskom prostoru dovela je istarsku kulturu i civilizaciju, jednako talijansku, slovensku i hrvatsku, do onoga stupnja na kojem se danas može osmisлити prvi pokušaj »skice za sintezu«.

To je *Istarska enciklopedija*. Sinteza svega što se danas o Istri može i mora reći, ali ipak samo skica, jer u jednom se svesku ne može ni približno reći sve ono što je o Istri danas poznato. Za još ambiciozniji pothvat trebalo bi ispuniti više svezaka, a to bi zahtijevalo nekoliko desetljeća intenzivna rada. Zato smo odlučili uz pomoć velikoga broja suradnika sažeto predstaviti što veći raspon znanja i spoznaja o Istri.

Pravila leksikografije i enciklopedike vrlo su stroga: na prvom su mjestu sažetost, točnost i preglednost. Umijeće koncipiranja, sastavljanja i uređivanja enciklopedije jest upravo odgovor na pitanja kako u što manje riječi iznijeti što više točnih i provjerenih činjenica, i to tako da se čitatelj u njima snađe kada traži nešto sasvim određeno. Uz pomoć tristotinjak autora i desetak redaktora, lektora, korektora i drugoga tehničkog osoblja željeli smo načiniti prvi cjeloviti kompendij znanja i spoznaja o Istri, Istranima i svemu onome što je za Istru važno. Pojmovi su nanizani abecednim redom, po manjim ili većim cjelinama. Među njima će čitatelj pronaći opće pojmove, zemljopisne pojmove, ustanove, životopise osoba koje su u istarskoj kulturi, znanosti ili bilo kojoj drugoj djelatnosti ostavili traga, i štošta drugo. Teško je nabrojiti sadržaj, jer bi za to trebalo navesti cio abecedarij, koji obuhvaća oko 3000 naslova, obrađenih

na približno 100 000 redaka, ili oko 3000 kartica teksta, s gotovo 800 ilustracija (fotografija, karata, grafikona i tablica). Ali važnije je reći da su tekstove pripremili autori, bez kojih ove knjige ne bi bilo. I njima urednici i uredništvo duguju najveću zahvalnost jer oni su pružili podatke od kojih je enciklopedija satkana. Urednički je posao pak bio vrlo zahtjevan i nije obuhvaćao samo osmišljavanje koncepcije, nego i ujednačivanja njihove strukture do onoga stupnja dorađenosti koji će u čitatelja stvoriti dojam usklađenosti.

Istarska enciklopedija kao istraživački projekt *Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža* prvi je u Hrvatskoj takav pokušaj stvaranja enciklopedije jedne hrvatske regije. Znanstven u pristupu, regionalan u koncepciji, on nastoji vjerno prikazati višeznačnost utjecaja koji su Istru oblikovali kroz vjekove. Njezino je pojavljivanje *via facti* i odnos prema do sada objavljenim hrvatskim, slovenskim, talijanskim i njemačkim leksikografskim edicijama o Istri. Bilo ih je mnogo, iako je samo vrlo malo njih doseglo razinu ozbiljnoga djela.

Nema dvojbe da se inicijativa *Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža* o sastavljanju leksikografskoga djela o Istri pokazala iznimno sretnom, jer smo u radu nailazili na veliku potporu u samoj Istri. Nakon tri godine rada na ovoj enciklopediji opsežan svezak dolazi čitateljima u ruke, pa držimo da će ona biti i iznimno uspješna, te da će za neko vrijeme ispuniti svoju namjenu i popuniti veliku prazninu u kulturi Istre, zapadne Hrvatske, Slovenskoga primorja i sjevernoga Jadrana. *Istarska enciklopedija* bila je neprijeporno potrebna edicija, jednako na kulturnom i znanstvenom kao i na političko-civilizacijskom planu, potrebna jednako Istri kao i ostalim dijelovima Hrvatske, potrebna u domaćim i inozemnim razmjerima. Iako se ta potreba osjećala već 1960-ih, svi su dosadašnji pokušaji zamrli u samom začetku; nikada nije bio sastavljen abecedarij, niti su bili imenovani nositelji poslova i suradnička ekipa. Držimo, međutim, da glavni razlog neuspjeha nije bio samo nedostatak stručnih urednika i kvalificiranih suradnika, još manje nedostatak financijskih sredstava, već u prvom redu nepostojanje čvrstog organizacijskog oslonca za ostvarivanje tako složenog i zahtjevnoga djela. Taj je oslonac – neizbježnu strukovnu, znanstvenu i bogatim iskustvom dokazanu *logistiku* u radu na *Istarskoj enciklopediji* – mogla pružiti samo ustanova bogatih leksikografskih fondova, s razgranatom skupinom vrsnih i iskusnih stručnjaka, s dokazanom afirmacijom u toj vrsti rada. *Leksikografski zavod Miroslav Krleža* od početnoga je poticaja do konačnog ostvaraja *Istarske enciklopedije* – prvoga cjelovitog prikaza istarskoga poluotoka od prapovijesti do danas – bio glavna pretpostavka u njezinu ostvarenju.

Drugi važan čimbenik zacijelo je bila *Istarska županija*, čelnici koje su prepoznali zamisao *Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža*, odmjeravajući značenje projekta enciklopedije, kompendija znanja i zbirke spoznaja o poluotoku isključivo prema potrebama i mogućnostima današnje Istre. Podrška mjesne i regionalne samouprave bila je odsudna u odluci da se poslu pristupi, a pokazalo se da je zajednička želja svih zainteresiranih da se projekt uspješno privede koncu, tj. završenoj i otisnutoj knjizi. Iako smo u sastavljanju koncepcije računali na osobni prinos nekoliko stotina autora, podrška dviju važnih znanstvenih ustanova, Znanstvenoraziskovalnog središta Univerze na Primorskom (iz Kopra) i Centro di Ricerche Storiche Rovigno (iz Rovinja), bila je odsudna u osmišljavanju i stvaranju *Istarske enciklopedije*. Najugledniji predstavnici znanstvene i političke zajednice Istre, članovi uredničkog vijeća, također su svesrdno poduprli projekt i tako omogućili njegovo odvijanje i naposljetku ostvarenje sveukupne zamisli.

No, kontinuirani i konkretni oslonac tijekom trogodišnjega rada na *Istarskoj enciklopediji* bio je *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*. Od Zavoda smo dobivali dragocjene početne poticaje, savjete iskusnih stručnjaka ali i već djelomice obrađenu građu, objavljen u izdanjima Zavoda ili pripremljenu za nova izdanja. Dakako da su se suradnici tijekom rada morali hvatati u koštac i s mnogobrojnim problemima, istraživati biobibliografske pojedinosti građe, tragati za gdjekad teško dostupnim podacima o pojedinim osobama, zemljopisnim i ostalim strukovno-leksikološkim pojmovima. Ipak, neki elementi leksikografske struke nisu se mogli do kraja poštovati, pa je mjestimična nedorečenost činjenica posljedak neistraženosti gradiva i kratkoće roka. U nedoumici da li donijeti nepotpuni podatak ili ga prešutjeti, izabrali smo prvo rješenje, u nadi da će to potaknuti i nastavak razmišljanja o istarskoj enciklopedici i o mogućem radu na boljem i potpunijem, možda višesveščanom izdanju.

Osnovna je nit koju smo slijedili i nametali suradnicima na stvaranju *Istarske enciklopedije*: pokušaj sintetiziranja razmravljenih odrednica istarskoga prostora u njegovoj povijesnoj, etnokulturnoj, gospodarskoj raznolikosti. Učinjen je napor da se obuhvate mnoge raznolike dimenzije istarske stvarnosti, izbjegavajući bilo kakve polemike i osporavanja. Obradbi svake natuknice pristupalo se uz pomoć dokumentiranih vrela i njihovih analiza; svaki se redak nastojao vrjednovati strukovno, znanstveno i kritički. Sintetično osmišljene, sustavno i temeljito obrađene natuknice – premda u svima nije ostvarena jednaka kritična razina i sveobuhvatnost – svojevrsan su i osebujan sažetak do sada istražene istarske prošlosti, ali pružaju i mnogobrojne podatke o sadašnjosti. Na čitateljima ipak ostaje kritička procjena koliko je urednički i suradnički napor pridonio ovomu enciklopedijskomu prikazu prave slike istarske stvarnosti.

Naposljetku, držimo posebno važnim naglasiti da nam je od samoga početka jedan od glavnih ciljeva bio prikupiti i sintetizirati leksikografsku građu o Istri u njezinom zemljopisnom, najširem obliku, bez obzira na današnje ili povijesne političke, etničke ili druge granice. Istra je u ovom enciklopedijskom kompendiju prikazana od Preluka kraj Rijeke do Milja (Muggia) kraj Trsta. Njezin se najveći dio nalazi u Republici Hrvatskoj, mali dio u Republici Sloveniji, a najmanji, sjeverozapadni dio u Republici Italiji. Rijeka i Kvarnerski otoci s jedne, Trst s druge strane, ostali su izvan toga prostora. Vodila nas je i želja da ovaj priručnik ostvarimo kao djelo »Istrana o Istri«. Djelo je najvećim dijelom svojega sadržaja nastalo u Istri, Istrani su njegovi urednici kao i većina suradnika. Možda je *Istarska enciklopedija* primjer osebujnog eksperimenta o otkrivanju i predstavljanju javnosti regionalnih posebnosti koje obogaćuju hrvatski etnički i etnokulturni, ali i državno-politički prostor. Nastojanje homogene ekipe na izradbi završnog proizvoda *Istarske enciklopedije* odredila je misao vodilja: različitost i raznolikost Istre kao etnokulturnog i ukupnog nije opasnost ni za jednu državu, već – njihovo *bogatstvo*.

Miroslav Bertoša

Robert Matijašić